

Stockholm den 29 september, 2021

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar på ”Genomförandeplan med tidsplan för att förbättra elmarknadens funktion”

IFN vill kommentera rapporten ”Genomförandeplan med tidsplan för att förbättra elmarknadens funktion”, eftersom den delvis berör frågor som IFN forskar på. Vi är huvudsakligen positiva till de åtgärder som föreslås i rapporten. I några fall ser vi dock potentiella risker och problem som rapporten tycks bortse ifrån, och som vi tycker borde vägas in i analysen. Våra invändningar sammanställs nedan.

Prissäkringsmarknaden

Vårt intryck är att likviditeten i handeln av områdesprissäkringsinstrument (EPAD kontrakt) är dålig. På denna marknad skulle IFN förordas att SVK ges uppdraget att ställa ut finansiella kontrakt så att deras flaskhalsintäkter prissäkrades. Det skulle även göra marknaden mer likvid, eftersom det skulle bli lättare för konsumenter i södra Sverige och producenter i norra Sverige att hitta en motpart på den finansiella marknaden. Vi skulle önska att likviditetsproblemet och SVK:s roll på den finansiella marknaden hade lyfts i rapporten.

Dagenföre-, intradag- och realtidsmarknaden

För att förenkla diskussionen på den här punkten, så använder vi oss här av en bred definition av realtidsmarknaden, vilken inkluderar balansmarknaden, specialreglering (mothandel och omdirigering) och lokala flexmarknader. Ett potentiellt problem är att priserna på dagenföre-, intradag- och realtidsmarknaden inte är helt konsistenta, bland annat eftersom flaskhalsar hanteras olika på de olika marknaderna. Det innebär att det finns en risk att det uppstår arbitrage som drivs av skillnader i marknadsreglerna, ett s.k. inc-dec game. Problemet är att volymerna på realtidsmarknaderna i så fall kan bli ohanterligt stora. Detta är ett problem som förekommit på flera elmarknader i omvärlden, och som andra länder har hanterat/undvikit genom att göra prissättningen konsistent (USA) eller genom att reglera budgivningen på realtidsmarknaderna (Tyskland och UK).

IFN menar att risken för regularbitrage ökar om lokala flexmarknader introduceras exempelvis i storstadsregioner utan att man samtidigt företar andra ändringar på marknaden. Ökad

transparens på balansmarknaderna (vilket förordas av Ei i rapporten) riskerar i så fall att förvärra problemet ytterligare, eftersom arbitragemöjligheterna synliggörs, och riskerna för de som utövar arbitrage minskar. En tredje aspekt är att den s.k. 2- och 1.5-prissättningen på balansmarknaden är på väg att fasa ut, om vi är korrekt informerade. Denna reglering bör ha bidragit till att arbitrage begränsades, och dess avskaffande ökar risken för sådan manipulation av marknaden. En fjärde aspekt är att det finns planer på att minska antalet elområden i Sverige på dagenföre- och intradagmarknaden. Detta skulle öka skillnaderna i hur priserna sätts på dessa marknader jämfört med hur de sätts i realtid. Dvs. priserna blir mindre konsistenta. En femte aspekt är att den nyligen införda 70% regeln för överföringskapacitet ger SVK mindre flexibilitet i flaskhalshanteringen. Exempelvis blir det svårare för SVK att strypa handeln mellan elområden för att hantera flaskhalsar inom elområden. Detta riskerar att leda till fler flaskhalsar inom elområdena, vilket ökar risken för arbitrage inom varje elområde.

Vi hade gärna sett att arbitrageproblem hade uppmärksamats och beaktats i rapporten i samband med att marknadernas funktion och transparensen på marknaderna diskuterades. Precis som i flera andra länder, exempelvis UK och Tyskland, så tror vi att det kan behövas ökad övervakning och ökad reglering för att motverka arbitrageproblem. Det vore även önskvärt att priserna på de olika marknaderna blev mer konsistenta.

Förkvalificeringsprocessen på balansmarknaden

IFN delar Ei:s uppfattning att det finns många nackdelar med en tungrodd förkvalificeringsprocess på balansmarknaden, och att den missgynnar mindre aktörer. Det är naturligtvis positivt om den processen kan effektiviseras. Samtidigt vill vi betona att förekomsten av en sådan administrativ process, och att den är noggrann, kan vara viktig vid upphandling av kapacitet. En erfarenhet är att det ofta krävs tydliga och genomtänkta krav på vad upphandlad kapacitet ska uppfylla. Vidare är det viktigt att verifiera att kraven uppfylls. Vi tror även att det vore bra att se över straffavgifterna för utlovad kapacitet som inte är tillgänglig när den efterfrågas. Holmberg och Tangerås diskuterar de här aspekterna och erfarenheter från omvärlden i den nyligen utgivna rapporten "Strategic reserves versus market-wide capacity mechanisms". Denna rapport handlar i första hand om reserver som bidrar till att lösa resurstillräcklighetsproblemet, men mycket av diskussionen bör även vara relevant för andra reserver.

IFN tror även att det vore bra att utreda ett avskaffande av kapacitetsbetalningar på balansmarknadens olika reserver, och istället höja maxpriset för energiersättningen. Man kan även tänka sig en fast ersättning till anläggningar som aktiveras. Därmed skulle en tungrodd administrativ process kunna undvikas helt och hållet, och många andra av problemen som hänger samman med kapacitetsbetalningarna. En sådan förändring skulle öppna upp marknaden för små aktörer och fler teknologier.

Prissättning av vissa reserver

IFN menar att marginalprissättning ofta är att föredra, t.ex. på spotmarknaden, och vid ersättning för producerad energi. Dock finns det risker med att ersätta upphandlad kapacitet enligt ett marginalpris. Upphandlingen av kapacitet är ofta speciell på två sätt: 1) Den upphandlade volymen är ofta förutbestämd och 2) den utgör ofta en väsentlig andel av den kapacitet som finns tillgänglig på marknaden. Under de här omständigheterna tenderar marginalprissättning att fungera dåligt, både i teorin och i praktiken. Det finns flera exempel på det från USA, där marginalprissättning fungerat mycket dåligt när kapacitet har upphandlats. Dvs. vi ser fördelar med att kapacitetsbetalningar bestäms enligt pay-as-bid även fortsättningsvis, men naturligtvis är vi positiva till att frågan utreds. Holmberg och Tangerås diskuterar prissättningen av kapacitet i den nyligen utgivna rapporten "Strategic reserves versus market-wide capacity mechanisms".